

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора технічних наук, професора, професора кафедри комп'ютерних наук
та системного аналізу

Черкаського державного технологічного університету

Данченко Олени Борисівни,

на дисертаційну роботу Голоденко Вікторії Олександрівни на тему
**«Механізми управління еколого-економічними процесами у діяльності
транспортних підприємств»**, що представлено на здобуття ступеня доктора
філософії з галузі 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дисертації

В умовах воєнного часу в Україні діяльність транспортних підприємств зазнає значних змін, що пов'язані з нестабільністю економіки, руйнуванням інфраструктури, переміщенням населення та військовими операціями. Такі обставини створюють нові виклики для управління екологічними та економічними процесами на транспорті. Транспортна галузь є важливим сектором економіки, який забезпечує логістику, гуманітарну допомогу, евакуацію населення та підтримку обороноздатності країни. У той же час інтенсивна діяльність транспорту під час війни може призводити до зростання екологічних ризиків, таких як забруднення атмосфери, води, ґрунтів, а також до виснаження природних ресурсів. Управління еколого-економічними процесами стає ключовим завданням для забезпечення сталого функціонування транспортної системи.

Отже, тема дисертаційного дослідження є актуальною, оскільки відповідає сучасним викликам та потребам України у забезпеченні екологічно та економічно ефективного функціонування підприємств транспортної галузі у складних умовах війни.

Зв'язок теми дослідження з науковими програмами, темами

Дисертаційне дослідження виконано в рамках тематичних планів науково дослідних робіт кафедри менеджменту Національного транспортного університету: «Експлуатаційно-екологічні аспекти управління міським пасажирським транспортом», номер держреєстрації 0122U001179 (2022 р.) Розділ 2.1.2 Екологічно-орієнтована модель інтегрованого управління підприємствами. «Інноваційно-адаптивне управління бізнес-процесами транспортної галузі», номер держреєстрації 0123U100369 (2023 р.) Розділ 4.6 Стратегічне планування управління еколого-економічними процесами в транспортному підприємстві. «Забезпечення

конкурентоспроможності суб'єктів транспортного комплексу в умовах викликів та загроз», номер держреєстрації 0124U000380 (2024 р.) Розділ 5.4 Планування ефективності еколого-економічного розвитку транспортного підприємства на засадах сталого розвитку.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Основні положення, що визначають наукову новизну дисертаційної роботи, полягають у наступному:

вперше:

- сформовано узагальнену модель стратегічного планування еколого-економічних процесів транспортного підприємства, що враховує інтеграцію економічних, екологічних і соціальних показників, адаптацію до кризових умов, забезпечення сталого та конкурентоспроможного розвитку підприємства;

удосконалено:

- механізм управління еколого-економічними процесами у діяльності транспортного підприємства, що на відміну від існуючого враховує інструменти моніторингу, а саме економічні і екологічні фактори, що впливають на його стратегічне управління під час воєнного стану, а також передбачає використання показників еколого-економічного управління та запропонованого інтегрального показника ефективності роботи транспортного підприємства під час війни;

- методи стратегічного планування еколого-економічного розвитку транспортних підприємств, що на відміну від існуючих враховують принципи сталого розвитку, зокрема збільшення потенціалу транспортного підприємства, підвищення якості життя населення у довгостроковій перспективі, високу динаміку екологічних факторів та інноваційність прийняття управлінських рішень.

отримали подальшого розвитку:

- понятійно-термінологічний апарат щодо управління підприємствами транспортної галузі, який доповнений власним визначенням еколого-економічного управління;

- концептуальний підхід до моніторингу еколого-економічної діяльності транспортних підприємств із використанням інструментів сталого розвитку в умовах військового стану.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Усі представлені у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації достатньо повно підтверджені коректним використанням

математичного інструментарію. Наукові результати дисертації були апробовані, доповідались на міжнародних конференціях та підтверджуються довідками про практичне впровадження в діяльності вітчизняних транспортних підприємств. Це підтверджує високий рівень практичної значимості та обґрунтованості дослідження.

Практичне значення одержаних результатів

Науково-практичні інструменти, розроблені та удосконалені в роботі, дають змогу підвищити ефективність управління еколого-економічними процесами функціонування підприємств транспортної галузі.

Практичне значення результатів проведеного дослідження підтверджено їхнім впровадженням в діяльність підприємств транспортної галузі, а саме Комунального підприємства «Київпаstrans» м. Київ (акт впровадження від 15.01.2025), ТОВ «ГАНДІКАП», (акт впровадження від 16.12.2024) та в навчальний процес Національного транспортного університету (акт впровадження 27.01.2025).

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації викладено у 20 наукових працях: 2 статті у Scopus, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 2 публікації у міжнародних виданнях та 13 праць апробаційного характеру.

Основні положення дисертаційної роботи повністю викладено в опублікованих працях. Виконано вимоги до кількості та якості публікацій. Для всіх публікацій, які написані у співавторстві, у вступі дисертаційної роботи наведено особистий вклад автора дисертаційного дослідження.

Структура та зміст дисертаційного дослідження

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списків використаних джерел за трьома розділами та додатками. Загальний обсяг дисертації становить 174 сторінки. Основний зміст дисертації викладено на 135 сторінках. Робота за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

У вступі обґрунтовано актуальність, мету і задачі дослідження, визначено наукову новину дослідження та практичне значення.

У **першому розділі** роботи розглянуто теоретичні засади еколого-економічного управління транспортної галузі. Досліджено сутнісну характеристику механізмів еколого-економічного управління, стратегічні аспекти управління екологічними та економічними процесами в діяльності транспортних підприємств, а також вплив різних факторів на їхній розвиток.

На підставі вивчення теоретико-методологічних основ управління еколого-економічними процесами визначені періоди розвитку еколого-економічного керування підприємством, виконана систематизація наукових підходів до модифікацій еколого-економічного управління підприємством. Визначено інструменти моніторингу економічної та екологічної діяльності транспортних підприємств та сформовані еколого-економічні фактори розвитку транспортного підприємств.

У **другому розділі** виконано дослідження показників еколого-економічного управління діяльністю транспортних підприємств. Визначено методичний інструментарій моніторингу еколого-економічної діяльності транспортних підприємств. Виконано комплексний аналіз діяльності КП «Київпастрас» в умовах воєнного часу. Охарактеризовано техніко-економічні показники діяльності підприємства, проведено фінансовий аналіз, а також оцінено еколого-економічне управління транспортною діяльністю. Виокремлено ключові проблеми та виклики, які виникли у діяльності підприємства в умовах воєнної нестабільності.

Третій розділ присвячений формуванню адаптивного механізму управління еколого-економічними процесами у діяльності транспортного підприємства у воєнний час для забезпечення їх сталого функціонування, зниження екологічних ризиків та підвищення економічної ефективності. Розглядається розробка стратегії для покращення діяльності транспортного підприємства шляхом впровадження еколого-економічного підходу та планування заходів щодо ефективного еколого-економічного розвитку підприємства.

У висновках перелічені отримані наукові результати, які повністю відповідають меті та задачам дисертаційного дослідження.

Ідентичність анотації та основних положень дисертаційної роботи

Анотація в повній мірі розкриває зміст дисертаційної роботи, а основні положення, наведені в анотації, ідентичні основним положенням дисертаційної роботи.

Відсутність порушення академічної доброчесності

Результати перевірки роботи сервісами StrikePlagiarism, аналізу публікацій здобувача, аналізу тексту дисертаційного дослідження та використаних автором джерел, свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності автором дисертаційного дослідження.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації:

1. Одним з наукових результатів, який виноситься на захист, є концептуальний підхід до моніторингу еколого-економічної діяльності транспортних підприємств із використанням інструментів сталого розвитку в

умовах військового стану, який представлений на стор.26 в підрозділі 1.1. Але на рис. 1.1 представлена концептуальна модель еколого-економічного управління, до речі, не вказано, чим. Виникає питання – мова йде про весь процес управління чи про процес моніторингу? Також незрозуміло, які саме інструменти сталого розвитку пропонується застосувати автором.

2. Також в наведеній концептуальній моделі на рис.1.1 навколишнє середовище показано якось окремо від підприємств і органів управління, що незрозуміло, оскільки воно повинно оточувати їх, також відсутні зворотні зв'язки, стрілки контролю.

3. Автором проаналізовані визначення термінів «економічне управління» (табл.1.1), «еколого-економічне управління» (табл.2.2), в таблицях вказані автори термінів, але бажано б було вказати посилання на першоджерела. В таблиці 2.2 автор наводить власне визначення еколого-економічного управління також без посилання на власні публікації.

4. В таблиці 2.3 автор пропонує власну систему принципів еколого-економічного розвитку транспортного підприємства, але чомусь не виносить її як новий науковий результат, що, на мою думку, можна було зробити.

5. Серед наукових результатів автором пропонується узагальнена модель стратегічного планування еколого-економічних процесів транспортного підприємства, що враховує інтеграцію економічних, екологічних і соціальних показників, адаптацію до кризових умов, забезпечення сталого та конкурентоспроможного розвитку підприємства, яка наведена на стор.88 в підрозділі 2.1. Але на самій моделі не видно, яким чином і на яких етапах враховуються та інтегруються вказані вище показники.

Але представлені зауваження є не принциповими та істотно не впливають на високу оцінку дисертаційної роботи, а також не знижують її наукової та практичної цінності.

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН України

На підставі викладеного вважаю, що дисертаційна робота Голоденко Вікторії Олександрівни на тему «Механізми управління еколого-економічними процесами у діяльності транспортних підприємств» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» є завершеною кваліфікаційною науково-дослідною роботою, що повністю відповідає паспорту спеціальності 073 «Менеджмент». Висновки за дисертацією в повній мірі охоплюють результати дослідження і є коректними. Результати проведених здобувачем досліджень мають вагоме значення для галузі знань 07 «Управління та адміністрування», зокрема, для розвитку еколого-економічних процесів на підприємстві. Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом основного змісту дисертації та висвітлює її основні наукові положення, висновки і рекомендації. Текст дисертаційного

дослідження розміщено на офіційному сайті Національного транспортного університету у визначені терміни. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, достатньо повно викладені у наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Зважаючи на актуальність отриманих наукових результатів, та використаних сучасних методів наукових досліджень, дисертаційна робота та публікації здобувача відповідають вимогам п. 6-9 Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

В цілому робота є завершеною науковою працею, теоретичні та експериментальні дослідження проведені на високому науковому та практичному рівні. Вважаю, що Голоденко Вікторія Олександрівна заслуговує присвоєння ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент,

доктор технічних наук, професор,
професор кафедри комп'ютерних наук та
системного аналізу Черкаського
державного технологічного університету

Олена ДАНЧЕНКО

Підпис

д.т.н., професора О.Б.

засвідчую

Учений секретар ЧДТУ

к.т.н., доцент

Ірина МИРОНЕЦЬ